

prima instanță: S. Popovici
Instanța de apel: G. Vavrin, I. Dănăilă, T. Dimitriadi

DECIZIE

06 aprilie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:
Președintele ședinței,
Judecători

Valeriu Doagă
Iuliana Oprea
Ala Cobăneanu
Galina Stratulat
Dumitru Mardari

examinînd, fără citarea părților, recursul declarat de către Stamatov Gheorghii, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Stamatov Gheorghii împotriva Comitetului Executiv al UTA Găgăuzia cu privire încasarea remunerației de autor și a prejudiciului moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Cahul din 08 decembrie 2015, prin care a fost respins apelul declarat de Stamatov Gheorghii, fiind menținută fără modificări hotărîrea Judecătoriei Comrat din 07 mai 2015.

c o n s t a t a t :

La 18 iulie 2013 reclamantul Stamatov Gheorghe Mihai s-a adresat în instanța de judecată cu o cerere de chemare în judecată împotriva Comitetului Executiv UTA Găgăuzia, solicitînd repunerea în termen, obligarea pîrîtului la achitarea remunerației de autor și a prejudiciului moral, emiterea unei încheieri interlocutorii privind ilegalitatea hotărîrii Comitetului Executiv UTA Găgăuzia nr.2/11 din 14 februarie 2008.

În motivarea acțiunii a indicat că, prin hotărîrea Comitetului Executiv al UTA Găgăuzia nr.2/11 din 14 februarie 2008 a fost constituit Consiliul de editare a cărților pentru ordonarea procesului de editare a cărților din contul mijloacelor bugetare pentru istorie și limba poporului găgăuz, precum și planul editării cărților pentru anii 2009-2010.

Menționează că, la 08 mai 2012 și 16 mai 2012, împreună cu un grup de cititori, s-au adresat Comitetului Executiv al UTA Găgăuzia cu un demers prin care

au solicitat editarea monografiei sale în conformitate cu Legea RM cu privire la drepturile de autor și drepturile conexe.

Indică că prin hotărârea Comitetului Executiv al UTA Găgăuzia nr.10/15.4 din 06 august 2012, din fondul de rezervă a Comitetului a fost alocată suma de 8000 lei pentru editarea cărții sale "Istoria și etnogeneza găgăuzilor".

Iar, la 05 noiembrie 2012 au fost editate 85 cărți, care au fost transmise Direcției de Cultură a UTA Găgăuzia pentru a fi repartizate prin biblioteci, însă plata onorariului său pentru 10 ani de muncă, i-a fost refuzată.

Relevă reclamantul că, bibliotecile nu extrag beneficii și nu se ocupă de comerț, însă Comitetul Executiv al UTA Găgăuzia în conformitate cu art. 12 din Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe și hotărârea Guvernului nr. 641 din 12 iulie 2001, nu a achitat ultimului remunerația de autor prevăzută de lege.

Prin hotărârea Judecătoriei Comrat din 14 decembrie 2013 acțiunea a fost respinsă ca nefondată.

Prin decizia Curții de Apel Comrat din 24 iunie 2014 a fost casată hotărârea judecătoreiei Comrat din 14 decembrie 2013, pricina fiind remisă la rejudecare în aceeași instanță în alt complet de judecători.

La data de 02 decembrie 2014 și 27 ianuarie 2015 Stamatov Gheorghi și-a concretizat cerințele din acțiune, solicitând admiterea acțiunii, încasarea remunerației de autor, luând în considerație inflația de la data editării cărții și până în momentul achitării remunerației în mărime de 36 640 lei, precum și încasarea prejudiciului moral în mărime de 10 000 lei (f.d.114).

Prin hotărârea Judecătoriei Comrat din 07 mai 2015 s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Stamatov Gheorghi împotriva Comitetului Executiv al UTA Găgăuzia cu privire la achitarea remunerației de autor în mărime de 36 640 lei și a prejudiciului moral în cuantum de 10 000 lei, fiind neîntemeiată.

La data de 08 iunie 2015 Stamatov Gheorghi a depus cerere de apel împotriva hotărârii judecătoreiei Comrat din 07 mai 2015, solicitând casarea integrală a acesteia, pronunțând o decizie nouă prin care acțiunea reclamantului să fie admisă integral.

Prin decizia Curții de Apel Cahul din 08 decembrie 2015, a fost respins apelul declarat de Stamatov Gheorghi, fiind menținută fără modificări hotărârea judecătoreiei Comrat din 07 mai 2015.

La 16 februarie 2016, recurentul Stamatov Gheorghi a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Cahul din 08 decembrie 2015 și a judecătoreiei Comrat din 07 mai 2015, solicitând casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond, pronunțând o hotărâre nouă, prin care cererea de chemare în judecată să fie admisă integral.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel, considerând-o ilegală, neîntemeiată și emisă cu aplicarea eronată a normelor de drept material.

În conformitate cu art.434 alin.(1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei redactate.

Conform avizului de recepție anexat la materialele dosarului, s-a stabilit că recurentul a făcut cunoștință cu decizia redactată a instanței de apel la data de 13 ianuarie 2016, fapt confirmat prin semnătura acestuia, motiv pentru care instanța de recurs consideră că, recursul declarat de Stamatov Gheorghe la 16 februarie 2016 este depus în termenul prevăzut de lege.

În conformitate cu art.444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Prin încheierea Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 30 martie 2016 recursul declarat de Stamatov Gheorghe a fost declarat admisibil.

La data de 04 aprilie 2016 Comitetul Executiv UTA Găgăuzia a depus referință la recursul declarat de Stamatov Gheorghe, solicitând respingerea acestuia ca nefondat și neîntemeiat, menționând că recurentul nu a demonstrat că Comitetul Executiv UTA Găgăuzia este beneficiarul efectiv al monografiei publicate, iar rolul acestuia s-a redus doar la acordarea mijloacelor financiare din fondul de rezervă pentru publicarea monografiei autorului.

În acest sens, consideră hotărârile instanțelor de judecată ierarhic inferioare legale și întemeiate, care urmează a fi menținute.

Verificând argumentele invocate în recurs pe baza materialelor din dosar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis, dispunând casarea deciziei Curții de Apel Cahul din 08 decembrie 2015, cu restituirea pricinii spre rejudecare în instanța de apel din următoarele motive.

În conformitate cu art.445 alin.(1) lit. c) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Cu referire la cele invocate supra, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Reieșind din cerințele concretizate ale acțiunii, reclamantul Stamatov Gheorghe s-a adresat în instanța de judecată cu o cerere de chemare în judecată împotriva Comitetului Executiv UTA Găgăuzia solicitând încasarea remunerației de autor, luând în considerație inflația de la data editării cărții și până în momentul achitării remunerației în mărime de 36 640 lei, cu încasarea prejudiciului moral în mărime de 10 000 lei (f.d.114).

Prin hotărârea judecătorească Comrat din 07 mai 2015, menținută prin decizia Curții de Apel Cahul din 08 decembrie 2015, cererea de chemare în judecată depusă de Stamatov Gheorghe împotriva Comitetului Executiv al UTA Găgăuzia cu privire la achitarea remunerației de autor și a prejudiciului moral, s-a respins ca nefondată.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată însă că, decizia instanței de apel este în contradicție cu prevederile art. 239 Codul de procedură civilă și art. 241 alin.(5) Codul de

procedură civilă, fiind una nemotivată, iar concluziile instanței de apel sunt expuse într-o formă evazivă, incertă, neavând putere de convingere, fără a fi dată o apreciere cuvenită pretențiilor formulate în prezentul litigiu în raport cu materialul existent la dosar, precum și normelor de drept ce reglementează acest aspect.

Conform alin.(4) al art. 432 Codul de procedură civilă săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În acest sens instanța de recurs constată, că contrar prevederilor art. 373 alin. (1) Codul de procedură civilă, instanța de apel nu a verificat, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în prima instanță, prin urmare, decizia instanței de apel este nemotivată. Or, judecând în echitate, instanța de apel, urma să se expună asupra tuturor temeiurilor invocate în apel, în privința circumstanțelor și raporturilor juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și asupra probelor examinate în prima instanță.

În calitate de argument al instanței de apel de respingere a apelului declarat de către Stamatov Gheorghii și de menținere a hotărârii primei instanțe, prin care a fost respinsă acțiunea, a fost faptul că cerința cu privire la obligarea Comitetului Executiv al UTA Găgăuzia de a-i achita remunerația în mărime de 36 640 lei este neîntemeiată, deci urmează a fi respinsă, or între Stamatov Gheorghii și Comitetul executiv al UTA Găgăuzia nu a fost încheiat un contract de editare a cărții ”Istoria și etnogeneza găgăuzilor”, în care să fie prevăzută remunerația ce urmează a fi achitată autorului.

Astfel, Comitetul Executiv al UTA Găgăuzia nu poate fi obligat de a-i achita remunerație autorului, deoarece pîrîtul nu este beneficiar al producției editoriale, nu a comandat producția editorială, nu și-a asumat cheltuielile financiare respective.

Faptul că, Comitetul Executiv al Găgăuziei a alocat din fondul de rezervă 8000 lei pentru editarea cărții lui Stamatov Gheorghii ”Istoria și etnogeneza găgăuzilor” nu echivalează cu încheierea unui contract, or suma respectivă a fost alocată în calitate de ajutor financiar pentru editarea cărții.

A mai indicat instanța de apel că, prima instanță corect a respins ca neîntemeiată și cerința reclamantului cu privire la încasarea prejudiciului moral în mărime de 10 000 lei, întrucît din partea Comitetului Executiv al UTA Găgăuzia nu a fost cauzat reclamantului careva prejudiciu moral lui Stamatov Gheorghii, conform prevederilor art. 1422 Codul civil.

Astfel reieșind din cele menționate, Colegiul lărgit constată că instanța de apel a emis decizia de respingere a apelului declarat de către Stamatov Gheorghii fără a se pronunța asupra argumentelor formulate în cererea de apel și fără a cerceta

deplin și obiectiv cumulul circumstanțelor cauzei, bazate pe înscrisurile anexate la dosar.

Materialele cauzei atestă, că prin hotărârea Comitetului Executiv al UTA Găgăuzia nr.2/11 din 14 februarie 2008 a fost constituit Consiliul de editare a cărților pentru ordonarea procesului de editare a cărților din contul mijloacelor bugetare pentru istorie și limba poporului găgăuz, precum și planul editării cărților pentru anii 2009-2010.

Din conținutul hotărârii Comitetului executiv al UTA Găgăuzia nr.2/11 din 14 februarie 2008 rezultă, că Comitetul Executiv al UTA Găgăuzia primește cereri din partea autorilor cu privire la publicarea monografiilor (pct.1), decide cu privire la oportunitatea și actualitatea publicării, la necesitate solicită opinia Academiei de Științe al RM, în cazul în care sunt necesare consultări în materie (pct.3); decide cu privire la termenii publicării monografiilor, cantitatea publicațiilor dispuse spre publicare, prețul (cu luarea în considerație a cerințelor bibliotecilor, muzeelor și a altor instituții)(pct.4). De asemenea, din conținutul pct.5 din hotărâre este prevăzut că, Comitetul Executiv al UTA Găgăuzia numește o persoană responsabilă, care va fi împuternicit să încheie contracte de editare cu autorii monografiilor și agențiile de editare și publicare, precum și să supravegheze executarea obligațiilor asumate în termen.

Conform corespondenței anexate la materialele dosarului rezultă, că la 08 mai 2012 și 16 mai 2012, reclamantul împreună cu un grup de cititori, s-au adresat Comitetului Executiv al UTA Găgăuzia cu un demers prin care au solicitat editarea monografiei sale în conformitate cu Legea RM cu privire la drepturile de autor și drepturile conexe.

Conform scrisorii directorului Centrului de Cercetare științifică al UTA Găgăuzia „I.M. Marunevici” din 09 iulie 2012 adresată reclamatului, a fost comunicat că s-a efectuat interpelări către Academia de Științe a RM în vederea determinării actualității științifice a monografiei ”Istoria și etnogeneza găgăuzilor”.

Prin hotărârea Comitetului Executiv al UTA Găgăuzia nr.10/15.4 din 06 august 2012, din fondul de rezervă a Comitetului a fost alocată suma de 8000 lei pentru editarea cărții ”Istoria și etnogeneza găgăuzilor”, a cărei autor este Stamatov Gheorghi.

De asemenea, la materialele dosarului este anexat contractul de achiziție publică din 05 septembrie 2012 încheiat între societatea cu răspundere limitată „Ghezelinca” și Direcția de cultură și turism al UTA Găgăuzia, a cărui obiect de reglementare: este editarea și publicarea monografiei ”Istoria și etnogeneza găgăuzilor”, autor Stamatov Gheorghi, în număr de 84 exemplare, la prețul de 94,12 lei într-un termen de 3 luni de zile din momentul semnării.

Prin Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe nr. 139 din 02 iulie 2010 (în vigoare 01 ianuarie 2011), este definită noțiunea de operă, drept rezultat al creației intelectuale originale în domeniul literaturii, artei și științei, indiferent de mijloacele de creare, de modul concret și de forma de exprimare, de valoarea și importanța acesteia; precum și noțiunea de publicare drept oferirea de exemplare

ale unei opere, ale unei interpretări, ale unei fonograme, videograme sau emisiuni publicului, cu consimțământul autorului ori al altui titular al dreptului de autor sau al drepturilor conexe, într-un număr suficient pentru a satisface necesitățile rezonabile ale publicului.

În conformitate cu art. 5 alin. (2,3) din Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe nr. 139 din 02 iulie 2010 (în vigoare 01 ianuarie 2011), este prevăzut că autorul beneficiază de protecția dreptului de autor asupra operei sale prin însuși faptul de creare a ei. Pentru apariția și exercitarea dreptului de autor nu este necesară înregistrarea operei, nici alt act de notificare sau alte formalități. Dreptul de autor se constituie din drepturi patrimoniale și drepturi morale (personale nepatrimoniale).

În conformitate cu art. 11 alin (2) din Lege, autorul sau alt titular al drepturilor patrimoniale exclusive de autor are dreptul la o remunerație echitabilă. Cuantumul și modul de achitare a remunerației de autor pentru fiecare caz și mod de valorificare a operei se stabilesc în contractul de autor sau în contractele pe care organizațiile de gestiune colectivă a drepturilor patrimoniale le-au încheiat cu utilizatorii.

În conformitate cu pct.2-4 din hotărârea Guvernului nr.641 din 12 iulie 2001 (în vigoare 20 iulie 2001) despre tarifele minime ale remunerației de autor este stipulat că, tarifele onorariilor de autor stabilite prin prezenta hotărâre se consideră tarife minime și sînt obligatorii pentru toate persoanele fizice și juridice, care valorifică opere literare, artistice și științifice în teritoriul Republicii Moldova, indiferent de tipurile lor de proprietate și gestiune. Instituțiile finanțate de la buget vor acoperi cheltuielile, comportate de punerea în aplicare a prevederilor prezentei hotărâri, din contul și în limitele alocațiilor bugetare aprobate anual, precum și din mijloacele lor obținute din prestări-servicii. Valorificarea operelor, protejate de drepturile de autor și/sau conexe, se admite doar în baza contractului cu autorul sau cu alt titular al drepturilor de autor și conexe, cu excepțiile prevăzute de lege.

Analizînd circumstanțele faptice ale pricinii raportate la normele materiale menționate supra, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că instanța de apel a examinat insuficient circumstanțele pricinii, nu a supus examinării depline cumulul probelor și înscrisurilor anexate la dosar, iar conținutul deciziei Curții de Apel Cahul din 08 decembrie 2015 nu a dat răspuns asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți, în special cu privire la faptul dacă Comitetul Executiv al UTA Găgăuzia a constituit Consiliul de editare a cărților pentru ordonarea procesului de editare a cărților din contul mijloacelor bugetare pentru istorie și limba poporului găgăuz, precum și planul editării cărților pentru anii 2009-2010; dacă, autorul/recurent este beneficiar al producției editoriale dînd apreciere înscrisului probator: contractul de achiziție publică din 05 septembrie 2012 încheiat între societatea cu răspundere limitată „Ghezelinca” și Direcția de cultură și turism al UTA Găgăuzia, a cărui obiect de reglementare: este editarea și publicarea monografiei ”Istoria și etnogeneza găgăuzilor”, autor Stamatov

Gheorghii, în număr de 84 exemplare, la prețul de 94,12 lei, într-un termen de 3 luni de zile din momentul semnării; dacă recurentul Stamatov Gheroghi sau Comitetul Executiv al UTA Găgăuzia a comandat producția editorială și și-a asumat cheltuielile financiare respective; sau dacă există consimțământul autorului ori al altui titular al dreptului de autor sau al drepturilor conexe cu privire la publicarea monografiei respective etc.

Prin urmare, Colegiul lărgit consideră concluziile instanței de apel ca fiind neîntemeiate, bazate pe aprecierea declarativă a circumstanțelor pricinii și cercetarea arbitrară a probelor, iar erorile judiciare nu pot fi corectate de instanța de recurs, din care considerente pricina urmează a fi restituită spre rejudecare.

În conformitate cu art. 239 Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art. 241 alin. (5) Codul de procedură civilă, în motivare se indică circumstanțele pricinii constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitor la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Potrivit art. 390 alin. (1) lit.e) Codul de procedură civilă decizia instanței de apel trebuie să conțină motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă.

Totodată hotărârea trebuie să fie certă, completă, corectă, clară, consecutivă, convingătoare și concretă. Circumstanțele și probele constatate în cauză urmează să fie expuse într-o strictă consecutivitate logică. De asemenea concluziile instanței expuse în partea motivată a hotărârii trebuie să coincidă cu circumstanțele pricinii, constatate pe parcursul dezbaterilor judiciare, în caz contrar hotărârea fiind lovită de nulitate.

Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului în care Curtea condamnă Statele pentru încălcarea art. 6 din Convenție, nemotivarea hotărârilor de către instanțele de judecată aduce atingere echității procesului (Flux vs Moldova, hotărârea din 20 noiembrie 2007).

Din interpretarea art. 6§1 al CEDO, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se pronunța în hotărârile contestate asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora.

La rejudecarea pricinii instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și să respecte prevederile legislației materiale, adoptând o hotărâre legală și întemeiată pe circumstanțele de fapt și de drept stabilite în cadrul procesului judiciar și în confirmate cu cumulul de probe pertinente și concludente.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că, s-a constatat încălcarea normelor de drept procedural și deoarece eroarea judiciară în

cauză nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și de a restitui pricina spre rejudecare în ordine de apel în aceeași instanță în alt complet de judecători.

În conformitate cu art. 445 al. (1) lit. c) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Stamatov Gheorghii.

Se casează decizia Curții de Apel Cahul din 08 decembrie 2015, adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Stamatov Gheorghii împotriva Comitetului Executiv al UTA Găgăuzia cu privire la achitarea remunerației de autor și a prejudiciului moral, cu restituirea pricinii la rejudecare în ordine de apel la Curtea de Apel Cahul.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,

Valeriu Doagă

Judecători

Iuliana Oprea

Ala Cobăneanu

Galina Stratulat

Dumitru Mardari